

Utställning

Eländets arv in i vår tid

För Karl Marx, och många med honom inom den tidiga arbetarrörelsen, var strävan efter arbetets förmänskligande en avgörande del av kampen för en bättre framtid. Genom teknikens landvinningar och en demokratisering av produktionen skulle utrymme vinnas att gradvis förvandla arbetet i riktning mot självförverkligande och utlopp för våra kreativa behov. Arbetet skulle helt enkelt närma sig konsten. I dag är vi längre än någonsin från den visionen.

Medan naturen kvävs av utsläpp och massarbetslösheten bitit sig fast hyllas produktion för produktionens skull och arbete i vilken destruktiv form som helst, så länge det skapar profiter, ses som den främsta av alla dygder/plikter. ”Arbetslinjen” låter marknaden härja oinskränkt med våra liv. I dess spår utarmas också kulturen till en fråga om simpel kommers. Den gamla drömmen ställs på huvudet.

I HÖSTAS började Jannike Brantås och Susanne Högdahl Holm, medlemmar av det konstnärsdrivna galleriet Studio 44, diskutera de ständiga kraven på ekonomisk produktivitet inom kulturvärlden, krav som ofta resulterat i ett val mellan att ”vara pajaser inom näringslivet” eller söka jobb inom vården, som Jannike Brantås uttryckte det i en intervju i *Arbetaren Zenit* (nr 43/2011).

Arbetslinjen

Av och med: Nils Agdler, Jannike Brantås, Åsa Elieson, Michael Ellburg, Rikard Fåhraeus, Christina Göthesson, My Häggbom, Karin Häll, Susanne Högdahl Holm, Andréa Hösel, Monika Masser, Monica Melin, Ola Nilsson, Björn Olsén, Paula von Seth, Peter Westman

Studio 44, Tjärhovsgatan 44, Stockholm.
Till 19 februari.

Genom konstnärlig gestaltning och öppna samtal ville de ifrågasätta Arbetslinjens effekt på kultur, människa och samhälle. Detta har nu resulterat i utställningen *Arbetslinjen – ett KONSTigt projekt*, som visar verk av 16 konstnärer.

MITT PÅ GALLERIGOLVET står Monica Melins arbetsstation. Ett bord med en symaskin omgiven av diskret mönstrade ljusa tyger. Det ser väldigt oförargligt ut, som en installation hos Hemtex. Om jag inte råkat veta att Monica Melin också är brevbärare hade jag kanske gissat på att det var en illustration av hennes brödjobb. Men så kikar jag närmare på mönstret och ser morötter och – piskor. ”Morot och Piska” är en del av serien *Beteendemönster*, inspirerad av socialpedagogisk teori. Snällt på ytan, hårt när man skrapar på den – precis som Arbetslinjens politik som

säger sig vara inkluderande men botten i förnedring, som Fas 3.

PAULA VON SETHS film *The Crowd is Your Element* varvar bilder från Bröderna Lumières korta film *Arbetarna lämnar fabriken* (1895) och modern dans.

Fabrikörerna Lumières film av arbetarna som lämnar sin fabrik i Lyon ses ofta som en dokumentärfilm men arbetarna regisserades i själva verket av sina arbetsköpare. Exempelvis beordrades de infinna sig i finkläder efter söndagens gudstjänst. ”Stereotypa och kitschiga bilder av arbete präglar allt mer den svenska arbetspolitiken”, skriver Paula von Seth i en kommentar. Inget nytt under solen.

SUSANNE HÖGDAHL HOLMS verk ”To be continued” består av vit gasväv som ringlar sig över våra huvuden, broderad med kurvor i röd tråd. Kurvorna representerar allt från Bagdadbörsens utveckling till valutakurser och årliga födslokal. Vad händer när verkligheten sammanfattas i abstrakt grafik? Blir den begripligare eller bara lättare att distansera sig till?

Jannike Brantås och Rikard Fåhraeus berör båda hur lönearbetet stjälar vår individualitet och förtungligar oss. ”Vem äger armen som gör jobbet?”, frågar Rikard Fåhraeus i en kommentar till sin ”Right Arm”, en träarm separerad från sin kropp, liksom arbetet kan separera vår kropp från vår fulla mänsklighet.

VARFÖR ACCEPTERAR vi då denna Arbetslinje? Varför är det så lätt att göra oss till ”ofrivilliga egenföretagare” och ”daglönare med korta kontrakt” undrar My Häggbom, och finner i sitt verk ”Byk” ett möjligt svar i arvet från farmodern. På en blåvit diskhandduk har hon nedtecknat den enkla, hårda arbetsmoral som nöden i en fattig 12-barnsfamilj gav upphov till.

DET ÄR ETT eländets arv som arbetsköparna vänder mot oss och som arbetarrörelsen förblivit oförmögen att göra upp med.

DANIEL LINDVALL

Ett samtal om projektet med bland andra ekonomen Agneta Stark, Boa Ruthström från Arenagruppen och Karin Willén från Konstnärernas riksorganisation äger rum lördagen den 11 februari, kl 15.

Kalendarium

I ALLA TIDER och har människor fruktat den stora undergången. Vare sig slutet skulle komma i form av mytologiska idéer som Ragnarök eller mer faktabaserade orsaker som asteroider på kollisionskurs med jorden eller en skenande klimatförändring eller helt enkelt vätebombsprogram som gått överstyr.

På Walla scen vid Årsta torg i Stockholm ställer Sanna Fogelvik och Lena Källberg ut visioner kring denna föreställning, med foto, skulptur och ritningar. *Undergången 2012* visas 11–26 februari. Öppettider: Tor–fre 17–19, lör–sön 12–16. Arr: Walla scen. Mer i veckan: arbetaren.se

Film

Om att lyda och blunda

GREKISKE REGISSÖREN Yorgos Lanthimos (född 1973) slog igenom internationellt med *Dogtooth* (2009), en mörkt surrealistisk historia om ett par som håller sina vuxna barn helt isolerade från omvärlden. Nu följer Lanthimos upp med *Alper*, som handlar om en grupp människor som hyr ut sig själva som ersättare för nyligen avlidna personer. Deras ledare, Mont Blanc, kräver stenhård disciplin och är inte främmande för att fysiskt bestraffa den som misslyckas i sitt uppdrag. Tanken är förstås att trösta de efterlevande, men effekten blir istället att hindra dem från att konfrontera

sin sorg med hjälp av en mycket skör illusion. Gruppens medlemmar förefaller dessutom drivas främst av behovet att förtränga sorg och kärleksbrist i sina egna liv med hjälp av dessa låtsasrelationer. Men verkligheten kan inte förträngas i all evighet och när illusionerna brister kan resultatet bli explosivt. Lanthimos filmer gör aldrig några uttalat politiska kommentarer om samtiden, men visst finns det något bekant över en värld kännetecknad av strikta hierarkier och allt desperatere illusioner i sista hand försvarade med rå brutalitet?

DANIEL LINDVALL

Teater

Fyra nyanser av zebrakavaj

DANSBANDSMUSIKEN tillhör inte den mest respekterade i kulturvärlden. Författaren John Ajvide Lindqvist tar gärna sina historier från populärkulturella miljöer, som schlagerfestivalen i senaste romanen.

I hans pjäs *Fyra kända musiker döda i seriekrock* på Dramaten i Stockholm förekommer inte bara

en överkörd grävling i jättesstorlek utan också rejält ruskiga zebramönstrade kavajer i olika färger. Här finns en bomb i en väska och en pinsam ung man i en tv-studio. Några käcka musikbitar och en död suporteramma fullbordar intigheten.

JOSEPHINE ASKEGÅRD

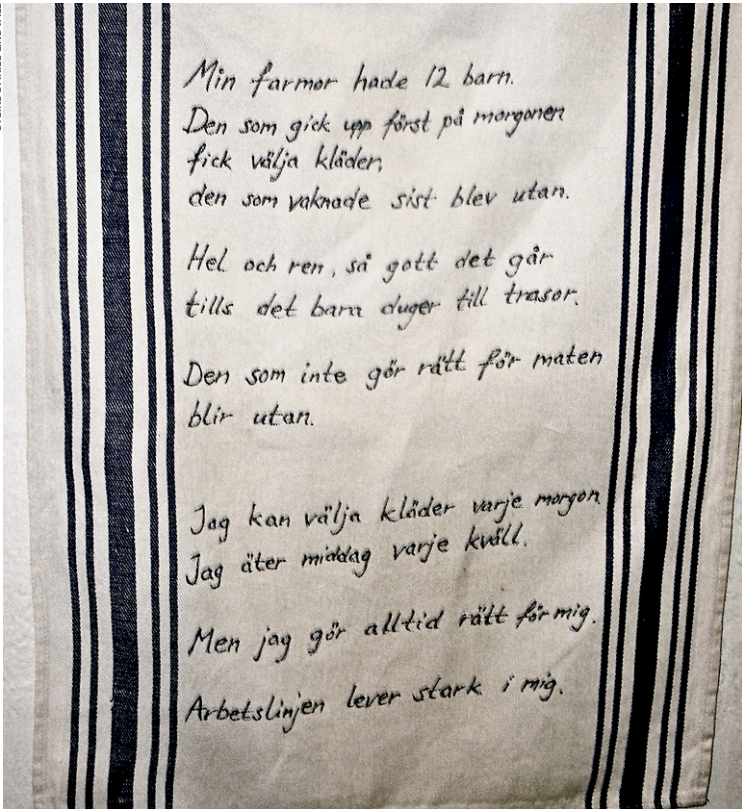
Film

Intensivt, rörigt och rörande

DET FINNS EN intensitet i allt som franske regissören och skådespelaren Mäwenn tar sig för. 2002 ställde hon sig på scen och gjorde upp med sina föräldrar i *One Mai Show*, en sorts psykoanalys inför publik. Kanske är det pressen hon känt ända sedan hon som treåring tvingades till provspelningar av mamman, som ville att dottern skulle lyckas där hon själv misslyckats. Båda föräldrarna ska ha slagit henne. Som 15-åring blev hon 1991 tillsammans med en 32-årig Luc Bes-

son. Hennes tredje långfilm, *Polis*, handlar om en barnskyddsrotel i Paris. Filmen innehåller en mängd fragmentariska historier som snabbt sveper förbi. Några scener berör på djupet, som när en hemlös mamma skiljs från sitt barn för att man inte kan hitta ett boende åt båda. Andra verkar påklistrade, som en lång dansscen med Mäwenns dåvarande pojkvän, franska rappens bad boy JoeyStarr. Men glöden finns där ändå, hela tiden.

DANIEL LINDVALL

My Häggboms bidrag till utställningen Arbetslinjen: Byk.